

Valtakunnallinen pilaantuneiden maa-alueiden riskienhallintastrategia ja sen toimeenpano

Ihminen ympäristössä: Maaperä
Ympäristötiedon foorumi ja Kuntaliitto 21.11.2016
Outi Pyy, Suomen ympäristökeskus

Valtakunnallinen pilaantuneiden maa-alueiden riskienhallintastrategia (PIMA-strategia)

- Suomessa on tehty PIMA-työtä noin neljännesvuosisata => tuli aika arvioida ja määritellä uudelleen valtakunnallisesti keskeiset tavoitteet
- Ympäristöministeriön asetti työryhmän valmistelemaan strategiaa, joka julkaistiin joulukuussa 2015 – [Suomen ympäristö 10/2015](#)
- Sisältää kuusi tavoitetta ja ehdotukset niiden saavuttamiseksi tarvittavista keinoista ja toimenpiteistä.
- Mukana Valtakunnallinen pilaantuneiden maa-alueiden tutkimus- ja kunnostusohjelma

STRATEGIAN TAVOITTEET

1. Riskikohteet tunnistetaan, tutkitaan ja kunnostetaan järjestelmällisesti.
2. Alueidenkäyttö ja pilaantuneiden maa-alueiden riskinhallinta tukevat toisiaan kestävien kokonaisratkaisujen saavuttamiseksi.
3. Tietojärjestelmät tukevat suunnittelua ja päätöksentekoa käyttäjälähtöisesti.
4. Kunnostusmenetelmät ovat kustannustehokkaita, säästävät luonnonvaroja, minimoivat haitalliset ympäristövaikutukset ja edistävät kiertotaloutta.
5. Menettelytavat, toimijoiden työnjako sekä vastuut ja velvoitteet ovat selkeitä ja yhdenmukaisia.
6. Toiminta ja viestintä ovat avointa, läpinäkyvää ja vuorovaikutteista.

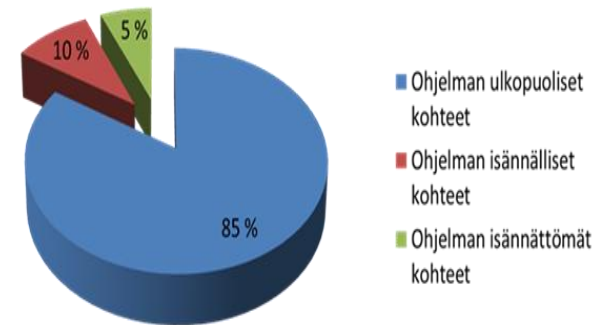
STRATEGIAN PÄÄMÄÄRÄ

Pilaantuneiden maa-alueiden riskit terveydelle ja ympäristölle on saatu hallintaan kestävällä tavalla vuoteen 2040 mennessä.

Tavoite 1: Riskikohteet tunnistetaan, tutkitaan ja tarvittaessa kunnostetaan järjestelmällisesti

Valtakunnallinen pilaantuneiden maa-alueiden tutkimus- ja kunnostusohjelma

- Ohjelman tavoitteena on
 - priorisoida ympäristön ja terveyden kannalta kiireelliset kohteet ja
 - edistää näiden systemaattista tutkimista ja riskienhallintaa
- Alustavan arvion mukaan näiden ohjelmakohteiden osuus kaikista kunnostuksista olisi noin 15 % (n. 250 kpl/a) sisältäen.

- Pirkanmaan ELY-keskus vastaa ohjelman suunnittelusta ja toteutuksesta
- Tutkimusohjelma kootaan pääosin MATTI-tietojärjestelmän kohteista
- 10 kohdetta edennyt tutkimusvaiheeseen
- Kunnostusohjelman kokoaminen alkamassa.

TAVOITE 2: Alueidenkäyttö ja pilaantuneiden maa-alueiden riskienhallinta tukevat toisiaan kestävien kokonaisratkaisujen saavuttamisessa.

- Alueidenkäytön suunnittelussa otetaan pilaantuneet maa-alueet ja niiden hyödyntämismahdollisuudet huomioon riittävän aikaisessa vaiheessa.
- Kunnat edistävät suunnitelmallisesti entisten teollisuustoimintojen alueiden uudistamista ja uudelleenkäyttöä. Näin turvataan luonnontilaisten alueiden arvoja ja eheytetään kaupunkiseutuja.
- Kaavatalouden arvioinnissa otetaan huomioon maaperän kunnostuksen tarve, kustannukset ja kaavan toteutumisesta saatava tuotto.
- Alueidenkäytön suunnittelussa tarkastellaan pilaantuneiden maa-alueiden riskejä, hyödynnetään riskinarvioinnin tietoja ja luodaan mahdollisuuksia riskinhallinnan eri menetelmille.
- Parannetaan koulutuksen ja viestinnän avulla alueidenkäytön suunnittelijoiden vuorovaikutusta ja osaamista pilaantuneista maa-alueista ja niiden huomioimisesta alueidenkäytössä.

TAVOITE 3: Tietojärjestelmät tukevat suunnittelua ja päätöksentekoa käyttäjälähtöisesti

- Maaperän pilaantumisen kootaan tietoa Maaperän tilantietojärjestelmään (MATTI), 25 000 kohdetta
- MATTI-kohteiden tietoja on tarkistettu ja päivitetty ELY-keskuksissa kuluvana vuonna.
- MATTI-tietojärjestelmää ja sen sähköistä asiointia kehitetään uudeksi Valvontajärjestelmäksi yhdessä ja samoilla teknisillä ratkaisuilla VAHTI-järjestelmän kanssa.
 - jatketaan pääosin nykyisellä tietosisällöllä.
 - laajenee koskemaan MARA- ja MASA-asetusten ilmoituksia.

MATTI Maaperän tilantietojärjestelmä

Kohde: **Muhijärven vanha kaatopaikka Hyytiälänkaivos** - Kohdetiedot / Lisätiedot / Vanha kuvaus

Kohdekohteiden tiedot

Nimi	Muhijärven vanha kaatopaikka, Hyytiälänkaivos
Kaisto ID	91384
Kooste	Muhijärvi (000)
Kaavakartalla	Vuoksoittajantie 114, Hyytiälänkaivos

Kohdekohteiden perustiedot

Säike	Kaatopaikka
Koordinaatit	Väp: 3282077 Väp: 6833666
Talouden tila	Lopettu
Vuosi	25.105 Kuntajärven va
Pohjien tila	Nimi: Hyytiälänkaivos Tunnus: 0249300
Liik.	Luokka: 3389333 (m), 0...
TOL_P10A	14.1 Vhdyksuntakaatopaikka
TOL_9A	90000 Jätehuolto
Datanumero	ETR-00047-126

Kohdekohteiden lisätiedot

Paikannusnumero	012109
Koordinaatit	Ksi: 2441500 Ksp: 6827299
Prioriteettiluokka	Proriteettiluokka 118
Tyypin kahden pisteen (m)	Proriteettiluokka 08,2532
Tyypin kahden pisteen (m)	22
Pääasiallinen	Heikka
Puhelunumerin virheellinen	Poisjätetty ottamatta

Päivätty prosessit

Nimi	Tyyppi	Tila
Vhdyksuntajätteen kaatopaikka	Vhdyksuntajätteen läjitys	Lopetettu
Olysona-asema	Teknologiajätteen läjitys	Lopetettu
Laitteen läjitys	Laitteen kaato	Lopetettu

Tavoite 4: Riskinhallintamenetelmät ovat kustannustehokkaita, säästävät luonnonvaroja, minimoivat haitallisia ympäristövaikutuksia edistävät kiertotaloutta.

- Tutkimus- ja kunnostusohjelma sisältää vuosina 2016–18 kokeiluhankkeen, joka toteuttaa pääministeri Juha Sipilän hallitusohjelman kärkihankkeiden toimenpiteisiin kuuluvaa Pilaantuneiden maa-alueiden kunnostuksen ja maa-ainekierrätyksen kokeiluohjelmaa.
- Kokeiluhankkeen tavoitteena on vauhdittaa kestävien riskinhallintamenetelmien kehittämistä ja käyttöönottoa sekä edistää suomalaisen cleantech-liiketoiminnan vientiä pilaantuneiden alueiden toimintasektorilla.
- **Tekes** 2 milj. euroa: yritysten innovatiivisen vientitoiminnan tukeminen
- **Pirkanmaan ELY-keskus** 2 milj. euroa: kestäviä kunnostusratkaisuja tukevien toimintamallien ja menetelmien kehittäminen, referenssikohteita yrityksille, tiedon jakaminen ► kehitetään alan osaamista ► tehdään kestäviä / tarkoituksenmukaisia päätöksiä

MASA- ja MARA-asetukset

- Valtioneuvoston asetus eräiden jätteiden käytöstä maarakentamisessa ns. **MARA-asetus** (591/2006) uudistetaan
- Tavoitteena on tehostaa rakentamisessa syntyvien maainesjätteiden sekä eräiden muiden jätteiden hyödyntämistä maarakentamisessa kestävän kiertotalouden periaatteiden mukaisesti.
- Hankkeessa määritetään edellytykset, joiden täytyessä asetuksessa tarkoitettujen jätteiden käyttöön maarakentamisessa ei tarvita ympäristönsuojelulain (527/2014) mukaista ympäristölupaa.
- Parhailaan lausuntokierroksella

MASA- ja MARA-asetukset

Uuden valtioneuvoston MASA-asetuksen lähtökohdat :

- Rakentamisen yhteydessä syntyvien maa-ainesjätteiden hyödyntämistä edistävä
- Hyötykäytölle aito tarve
- Ympäristökriteerien ohella samat vaatimukset kuin muille rakennusmateriaaleille vastaavissa kohteissa
- Hyödyntämiskohteet määriteltä mm. liikenneväyliä, valleja sekä kenttiä ja ulkoliikuntapaikkoja – rakenneratkaisut esitetty
- Käynnissä ympäristökelpoisuusperustan laatiminen MARA- ja MASA-materiaaleille
- Valtioneuvoston asetusluonnos taustamuistioineen lähtee lausunnolle vuoden vaihteessa
- Toteutus ympäristöministeriö ja SYKE 1/2016- 4/2017

Pilaantuneiden maa-alueiden kestävä riskinhallintakeinot (PIRISTE)

VN-TEAS -hanke

Taustalla havainto, etteivät olemassa olevat taloudelliset ja hallinnolliset ohjauskeinot riittävästi tue kestävien ja kiertotaloutta edistävien riskinhallintakeinojen käyttöä

Tavoitteena:

- Edistää kestävien ja kiertotaloutta tukevien toimintatapojen osaamista, tarjontaa, käyttöönottoa ja kansainvälistä vientiä
- Tukea PIMA-strategian ja PIMA-kokeiluhankkeen täytäntöönpanoa

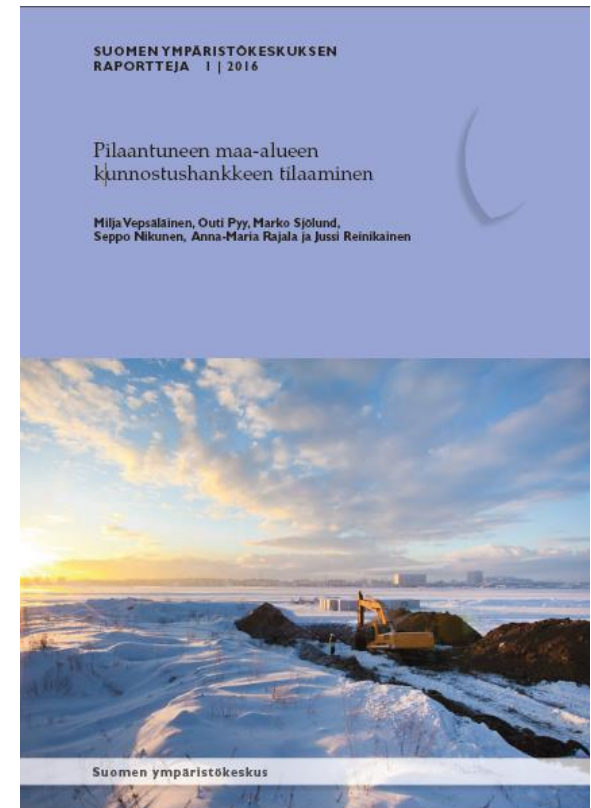
Tavoitteiden saavuttamiseksi hankkeessa:

1. Kootaan tietoa nykyisistä riskinhallintatekniikoista ja menetelmistä niiden kestävyuden arvioimiseksi sekä testataan kestävyuden arviointimenetelmiä todellisissa PIMA-kohteissa
2. Selvitetään maa-ainesjätteiden hyödyntämistä edistäviä ohjauskeinoja
3. Arvioidaan nykyisiä PIMA-ohjauskeinoja ja tehdään kehittämissuhteita uusista ohjauskeinoista
4. Arvioidaan suomalaisen riskinhallintaosaamisen vientipotentiaalia ja kartoitetaan keinoja viennin edistämiseksi
5. Julkaistaan hankkeen tulokset mahdollisimman laajasti sidosryhmien hyödynnettäväksi

Toteutus SYKE ja Aalto-yliopisto 3/2016-12/2016

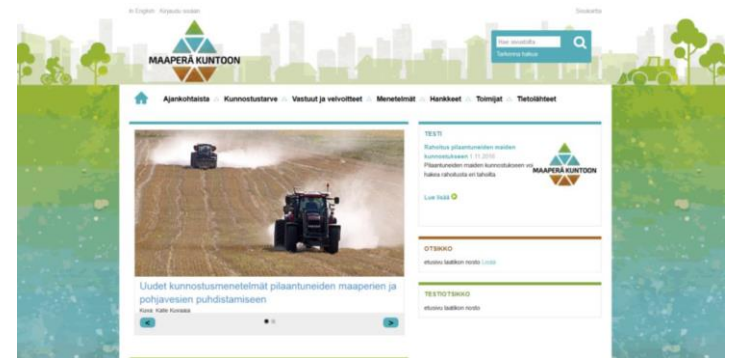
Tavoite 5: Menettelytavat, toimijoiden työnjako sekä vastuut ja velvoitteet ovat selkeitä ja yhdenmukaisia

- Tilaajille tarkoitettu ohje julkaistiin 2016. Siinä
 - esitellään pilaantuneen alueen tutkimus-, suunnittelu- ja kunnostustoimia
 - kuvataan tavanomaisen PIMA-hankkeen eteneminen, siihen sisältyviä vaiheita sekä eri osapuolten rooleja ja tehtäviä.
 - kiinnitetään huomiota niihin vaiheisiin, joissa tilaajan tulee aktiivisesti ohjata hanketta mahdollisimman hyvän lopputuloksen varmistamiseksi.

Tavoite 6: Toiminta ja viestintä ovat avointa, läpinäkyvää ja vuorovaikutteista

- Marraskuun lopulla julkaistaan
 - MAAPERAKUNTOON.FI
 - CLEANSOIL.FI
- Sisältävät tietoa mm.
 - uusien tutkimus-, arviointi ja riskihallintamenetelmien yksityiskohtaiset kuvaukset sekä arviot niiden soveltuvuudesta erityyppisissä kohteissa.
 - julkisin varoin toteutettujen tutkimus-, kunnostus- ja demonstraatiohankkeiden kuvaukset ja loppuraportit kustannustietoineen

KIITOS !

outi.pyy@ymparisto.fi